

## Три поради до перепідготовки робітників освіти.

1) У.С.Р.Р. Всеукраїнське центральне бюро перепідготовки робітників освіти при Наркомосвіті. *Поради до перепідготовки робітників освіти.* Під ред. Є. А. Равич - Щербя. Центральним методологічним комітетом Н.К.О. ухвалено. В-во „Червоний Шлях“. Харків, 1924. Стр. 134. Ц. 70 коп.

2) Одеське губернське бюро по перепідготовці учительства и Одеський інститут народного образования. *Сборник материалов по переподготовке учительства.* Под редакцией Н. Н. Васильева, А. Г. Годалова, С. С. Дложевского, Н. Г. Кулиша и П. Н. Янковского. Издание Одесского Губкома. Одесса, 1924. Стр. 252. Ц. 1 крб. 75 коп.

3) Библиотека педагогического самообразования. *В помощь переподготовке работников социального воспитания.* Под ред. Я. Р. Гайлиса. Изд. „Работник Просвещения“. Москва, 1924 Стр. 223. Ц. 1 крб. 40 к.

Великої ваги справа педагогічної перепідготовки робітників освіти потрібує не тільки державної напруженої праці на місцях, але й систематичного керівництва з адміністративних та наукових осередків. Звідси видавня програмово-керуючої літератури, в якій головними є три праці з наведеними вище назвами. Кожна з цих праць своїм змістом та характером значно різняться від інших, кожна має свої і позитивні й негативні риси. Взяті вкупі ці книжки одна одну доповнюють і може навіть корегують. Тому доцільним, здається, буде хоча-б коротенько зазначити особливості кожної з них.

Мало не половина першої книжки являє провідні статті в справі перепідготовки робітників освіти (є окремі статті про робітників політ-освіти та профосу), інструкції, директиви, методичні листи (їх усіх шість) центрального бюро перепідготовки. В цій частині найбільша вартість книжки, бо наведений матеріал дає тверді точки до організації праці на місцях.

Друга частина „Поради“—програми, конспекти для курсів—так само в своєму оснвному буде корисна на місцях, але де-в-чому вона викликає критичні зауваження. Перш за все кидається в вічі нерівномірність поданого матеріалу. Так, з української мови подано програм-конспект розміром мало не на друкований аркуш, хоча в значній мірі цей конспект можна було-б скоротити, обмежившись посиланнями на відповідну граматичну літературу, зокрема на праці харківського філолога О. Синявського, не без участі якого, мабуть, цей програм-конспект складено. Тимчасом надзвичайно важливою справою в практиці освітника — „Протирелігійна пропаганда по лінії соціалу“—присвячено тільки сторінку й не наведено ніякої літератури. Так само

й програм до курсу „Сучасні педагогічні течії“ складено занадто коротко. Може отут як-раз доцільним було-б подати конспект, беручи на увагу нечисленність літератури та важливість питання. Під претенсійною назвою „Системи освітньої роботи з дітьми“ подано програм-конспект, що далеко не охоплює поставлену тему й справляє вражіння побіжних заміток, зроблених кимось з лекторів для власного користування й не перепущених через остаточну редакцію.

Порадник видано дуже добре (гарний папір, чіткий друк), українською мовою, але, на жаль, мова потребує значної коректи. Вільність матеріалу, напевно, писалося російською мовою і вже згодом перекладалось мовою українською. Переклад зроблено місцями остільки невдало, що для того, щоб зрозуміти часом подане в тексті речення, доводиться подумати, як це було сказано російською мовою.

Бажано було-б, нарешті, бачити уважніше відношення до коректи. Особливо неладно з прізвищами та назвами книжок. Прізвище німецького дослідника Герзета передано в одному місці Лертет (стор. 69), в другому Гернт (ні разу правильно!). Відома прихильниця вільного виховання Елена Кей зробилася Екей (двічі—ст. 69). Праця К. Соколова „Учет работы в школе“ подана під назвою „Нет работы в школе“. Більшість зазначених хиб пояснюється, мабуть, потребою якомога швидче подати на місця програмово-керуючі матеріали й напевно в новому виданні цих дефектів не буде.

Одеський збірник відбиває в собі всемірне бажання губерніяльних осередків полегшити на місцях працю по підготовці. Із збірника в 225 ст. лише 26 присвячено статтям по загально-організаційним питанням підготовки (цей відділ названо „Пути и опорные пункты“). Решту матеріалу розбито на відділи: „Курсовая работа“ (робочий план губерніяльних та окружних курсів, пояснюючі записки, програми, бібліографія, (Работа на местах“ (матеріали до гуртової та індивідуальної праці по підготовці). Матеріали ці подано по циклах (ідеологічний, загальнопедагогічний, методичний, профцикл) і становлять вони здебільшого докладні програми-конспекти з великою бібліографією, причому, майже як правило, бібліографію подано не до курсу в цілому, а до кожного з його розділів, що має свої позитивні риси. Деякі програми в відділі „Робота на місцях“ становлять з себе низку запитань, які можна використовувати чи як завдання при гуртковій праці, чи як перевірчий матеріал при індивідуальній праці.

В цілому збірник є, безперечно, цікавим та цінним виданням справочного характеру, який має все-ж-таки одну органічну хибу. Уже в назві збірника (збірник матеріалів по підготовці учительства) зроблено наголос на слові „учительства“. І збірник підходить до підготовки з вузько-методичного погляду. Він орієнтується на вчителя й докладно розвиває переважно методичні та дидактичні моменти, залишаючи в тіні низку важливих питань, що їх треба було-б всемірно підкреслити, коли-б до масового робітника підходити не як до вчителя лише, а як до робітника освіти.

Отаким як-раз підхід характеризує третю з узятих до огляду книжок. Центральна частина цієї праці й охоплює такі актуально-важливі проблеми, як охорона здоров'я дітей та підлітків, соціально-правова охорона дітей та підлітків, політ-освітробота, які доповнюються та конкретизуються далі по лінії роботи шкільної та дошкільн. дитячих домах і соціально-правовій охороні неповнолітніх. Програми до окремих курсів та питань складено більш-менш рівномірно та витримано: спочатку план або круг питань, далі короткий зміст чи тези, нарешті бібліографія. В книзі висунуто переважно

моменти організаційно-ідеологічні: дидактичних майже нема. Може їм буде присвячено спеціальні видання.

В усіх трьох книжках знайшли собі місце питання, зв'язані з вивченням виробництва (сільсько-господарчого та індустріально-технічного). Найбільше розроблено їх в московському збірникові.

З наведених коротких характеристик цілком ясно, що нашим педагогічним гурткам та їх керівникам не можна радити лише одну якусь з наведених книжок. Їх треба мати під рукою всі й, використовуючи з позитивного боку кожну працю, складати пристосований до потреб певного колективу програм.